

Problemformulering

Jeg vil undersøge, om det er muligt at finde en fælles forståelse for hvad religiøse symboler betyder for troende inden for hhv. islam og kristendommen. I den forbindelse vil jeg undersøge hvilken indflydelse disse symboler, og forståelsen af dem, har eller kan have, på det danske samfund, herunder folkeskolen, og danskeres fælles kulturforståelse.

Metode

Jeg har valgt at fokusere på de to største religioner i Danmark, først og fremmest fordi de udgør majoriteten i Danmark, samt at opgavens omfang ikke tillader en dybdegående undersøgelse af samtlige religioners opfattelse af symbolspørgsmålet.

Jeg vil interview dels en kristen præst fra den danske folkekirke og en muslimsk imam¹, for at forstå hvordan de ser de religiøse symboler og deres mening om hvilken indflydelse symbolerne har på folk.

Resultatet af min undersøgelse vil jeg kontrastere dels med den danske tørklædedebat og dels debatten om den franske lovgivning mod religiøse symboler i det offentlige rum. Dette vil jeg gøre for at kunne relatere debatten til den danske skole.

Som udvidelse til opgaven vil jeg før den mundtlige fremlæggelse stille de samme spørgsmål som jeg stillede til hhv. præsten og imamen til en kunstner, der anvender religiøse symboler i sin kunst, for at kunne tilføje et nyt perspektiv.

¹Imamen som der var aftalt interview med, var desværre nødsaget til at melde afbud med kortvarsel, i stedet stillede Murtaza Al Shawi op. Han er Shia-muslim, og Talsmand for Imam Ali Moskeen og Dansk Muslimske Forening.

Indledning - Hvad er et religiøst symbol?

Jeg har valgt at beskrive og debattere religiøse symboler og deres betydning for samfundet og skolen, da jeg mener det er et centralt emne, der er blevet debatteret meget i de danske medier, men uden det er kommet til en konsensus eller direkte regelsæt, i hverken den danske folkeskole eller i samfundet generelt. I dag er det altså op til individet at vurdere, om brugen af religiøse symboler er moralsk korrekt eller ej. Dette kan føre til konfrontationer og unødige misforståelser med personer, der ikke deler den samme forståelse af det enkelte religiøse symbol.

For at kunne forholde sig til begrebet religiøse symboler, er man nødt til at definere begrebet. Derfor vil jeg præsentere 4 forskellige definitioner, der giver hver deres definition på religiøse symboler.

Leksikonet mener Denstoredanske.dk beskriver bl.a. begrebet ”Religionens symboler” således: *”Religion er menneskets kommunikation med den Anden Verden, og da denne ikke kendes, må den nødvendigvis gengives som billeder, forestillinger og symboler. De billeder, man danner af den Anden Verden, må naturligvis være farvet af den virkelighed, man står i, men legitimerer så til gengæld forhold i virkeligheden og farver verden med betydning”* (Den Store Danske, Religionens symboler:2014).

Præsten mener *”Et religiøst symbol er et slags tegn, der henviser til en anden virkelighed... I Kristendommen er der både billeder og tekster, som man anser for at være symboler”* (Personlig kommunikation 12-12-2014).

Den muslimske talsmand mener *”Religiøse symboler kan tolkes på mange måder, hvis man forstår religiøse symboler som værende bygninger, så kan vi jo mene en moske kan være et religiøst symbol. Hvis vi mener en person repræsenterer en bestemt religion kan en imam, eller en Shia som vi kalder ham, repræsentere islam”* (Personlig kommunikation 10-12-2014).

Avisen mener For Kristeligt Dagblads skrev journalisten C. T. (Grundholm2009) *”Symbol betyder tegn eller identitetsbevis på græsk og et Symbol er et billedligt tegn, der står for noget andet og mere omfattende.”*

Begrebet religiøse symboler bliver altså tolket på forskellige måder, men fælles for alle forklaringerne er, at det er et billede, genstand eller person der vækker nogle spirituelle følelser i iagttageren.

Redegørelse - Hvad siger præsten?

Dette afsnit er baseret på interview med Torben Jeppesen, sognepræst i den danske folkekirke i Husum Kirke. Som mener, at der indenfor kristendommen findes mange forskellige religiøse symboler, som kan tolkes på forskellig vis. F.eks. var kalkmalerier i kirkerne tidligere med til at overlevere budskaber til folk, som ikke forstod latin. Ligeledes mener han, at en tekst som trosbekendelsen kan betegnes som et religiøst symbol. Derudover omtaler han billeder og genstande som kan repræsentere religiøse personer, helgener og apostle, vi ikke kender udseende af, for eksempel Moses med stentavlerne (Personlig kommunikation 12-12-2014).

Jeppesen mener ikke symbolerne har samme betydning i dag, som de havde inden oplysningstiden. *”Før så man verden som noget uomskifteligt, hvorimod ordet frihed, fra oplysningstiden, får en stor betydning”* (Ibid.). Ifølge Jeppesen er der i dag frihed til at fortolke, der gør at symbolerne delvist

mister deres faste betydning. I dag er det den enkelte der bærer et symbol for at signalere noget, f.eks. fortæller et kors, at her er en person der tilhører en kristen kultur.

Jeppesen mener, at man hos mange danskere kan finde religiøs kunst som et krybbespil eller et billede af Jomfru Maria, især i juletiden, uden at de bliver tillagt nogen større kristen betydning, de er mere et udtryk for kitsch eller noget pænt (Ibid.).

Hvad siger den muslimske talsmand?

Følgende bygger på interview med Murtaza Al Shawi, talsmand for Imam Ali Moskeen og Dansk Muslimske Forening, som er født og opvokset i Danmark og ser sig selv som dansk muslim. Han er fortalende for fuld tildækning af kvinder og er ikke afvisende over for Sharialovgivning i Danmark (Personlig kommunikation 10-12-2014).

Shawi mener, at man kan tolke begrebet religiøse symboler på mange måder. En ting han fokuserer på, er de nye moskebyggerier i Danmark, som ifølge Shawi både har vigtig betydning for de ældre generationer af muslimer, da de vækker minder om de moskeer de kender fra deres fødested, men også for de unge danske muslimer, da de styrker deres identitet og tilhørsforhold. *"De er symboler muslimer kan prale af og være stolte af"* (Ibid.). Derudover fortæller han, at der i Islam ikke er tradition for at dekorere med billeder og tegninger, men i stedet anvendes der smukt skrevne koranvers og digte (Ibid.).

Han fortæller, at beklædningsgenstande sagtens kan opfattes som religiøse symboler, og her fremhæver han blandt andet imamers gammeldags klædedragter og kvinders tildækning med for eksempel tørklæder. Sidstnævnte vil jeg komme nærmere ind på senere. Når det kommer til brugen af religiøse symboler mener han, at alle skal have lov at vise og være stolte af deres religion, og ordene gensidig respekt blev nævnt mange gange i interviewet (ibid.).

Perspektiv - Frankrig uden religiøse symboler.

I Danmark har vi en unik sammenblanding af stat og religion, som ses for eksempel ved gudstjenesten ved folketingets åbning. Ser man på Frankrig har stat og religion siden 1905 været adskilt ved lov, og i 2003 fik den daværende præsident indført et forbud mod alle religiøse symboler i det offentlige rum, herunder skoler og andre uddannelses institutioner (Lissner 2013). Dette blev i 2010 suppleret med en lov der forbyder kvinder at bære heldækkende slør, som de muslimske burka og niqab, i det offentlige rum. Begge forslag blev vedtaget med markante flertal i det franske Senat, "burka-forbudet" med kun en enkelt stemme imod (Arrous 2010) (Vester 2010). Der er noget forskellige tolkninger af dette, af Jeppesen som forstår ideen dog uden at gå ind for den, og Shawi som ikke finder det i orden at sætte grænser for folks religion, hverken i samfundet eller i skolen.

Er tørklædet symbol?

Ifølge religionssociolog Brian Arly Jacobsen er selve tørklædet ikke nævnt i Koranen. Derimod indeholder koranen flere vers, hvor ordet hijâb indgår. Hijâb betyder *"bogstaveligt oversat skærm, forhæng, og bruges til at henvise til en følelse af separation, beskyttelse og tilsløring, som har både konkrete og metafysiske betydninger"* (Jacobsen 2009).

Shawi fortæller at tørklædet ikke skal anses for et påbud, men en religiøs gerning kvinder udfører for at stille sig nærmere gud. Ifølge Shawi er tørklædet både et symbol for kvinders tro på Allah, men også en sikkerhed for at mænd ikke skal blive fristede, og de dermed kan være gode muslimer (Personlig kommunikation 10-12-2014). Jeppesen ser ikke beklædningsgenstande som et religiøst symbol, men mener det er et kulturelt symbol, der kommunikerer et budskab. Blandt disse forståelser er der altså ikke fuldkommen enighed om hvorvidt tørklædet er et egentlig religiøst symbol, men der er en klar enighed om at tildækning har en stor betydning i forståelsen af de religioner, hvor de spiller en rolle (Personlig kommunikation 12-12-2014).

I Danmark har religiøs tildækning været meget omdiskuteret, både inden for magtens tredeling, ansattes vilkår og sågar i sager om buskort. En af de mere omdiskuterede sager omhandler Dansk Supermarked, der i 2005 fik medhold i højesteret i deres beklædningsreglement, der ikke tillod religiøs hovedbeklædning i kundevennte funktioner (Politikken 2005). Men i maj 2013 valgte Dansk Supermarked at ændre deres politik. Dette skete efter en måned med demonstrationer og debat i de danske medier (Christiani 2013). Ændringen stoppede dog ikke debatten, og efter udmeldingen kom der et politisk efterspil. Hvor bl.a. Christian Thulesen Dahl udtalte til Jyllands Posten *"Jeg går ind for et samfund, hvor der er ligestilling. Hvis du ser tørklædet som symbol på en kultur, der undertrykker kvinderne, så kan man kun blive trist over den måde at bruge tørklæder på"* (Kaae 2013).

Der er altså stadig debat om hvorvidt tørklædet er et religiøst symbol og hvorvidt det høre hjemme i det danske samfund.

Debat - Hvad med de i det danske samfund og de danske skoler?

Dansk Folkepartis værdiordfører har også udtalte sig kritisk om kvinder med tørklæde, og udtrykt en sammenhæng mellem arbejdsløshed hos muslimske kvinder med tørklæderne (Kærsgård 2014). Dele af Dansk Folkeparti har også den holdning, at det ikke skal være tilladt at bære tørklæde i hverken i folkeskolen eller på offentlige institutioner (Jørgensen 2014). Der er dog ikke kun negative intentioner med at forbyde religiøse symboler i skolerne. På den jødiske skole, Carolineskolen i København, har man siden august i år, for at beskytte eleverne, frarådet at de bære synlige jødiske symboler uden for skolens område. Dette sker efter eskaleringen af konflikten i Gaza (Frank 2014).

Jeppesens udtalelser om de "kitschede" kristne symboler antyder, at der i store dele af det danske samfund er sket en sekularisering mellem kirke, stat og kultur. Denne differentiering udtrykkes med begrebet kulturkristne, om den store danske befolkningsgruppe, som er kristne grundet historiske og traditionelle perspektiver, frem for det spirituelle. Forfatterne til bogen "Gud i Skolen" mener, at *"tilstedeværelsen af islam har udfordret mange kulturkristne danskere på deres oplevelse af, at religion er noget privat, fordi islam af mange opleves som en meget synlig religion"* (Brandt & Böwadt 2014:34), hvilket kan være grunden til at debatten er så heftig i forhold til lige netop Islams symboler og tildækning (Brandt & Böwadt 2014:27). Ligeledes taler religionssociologen Peter Berger om begrebet sekularisering som *"Den proces hvorigennem samfundsmæssige og kulturelle sektorer fjernes fra religiøse institutioners og symbolers dominans"* (Sigurdsson & Skovmand 2013:29).

Når man spørger både Jeppesen og Shawi mener de begge, at religiøse symboler har en plads i den danske folkeskole og de mener begge, at det er en del af skolens opgave at undervise i symbolernes betydning (Personlig kommunikation 10-12-2014) (Personlig kommunikation 12-12-2014).

Der er altså både positive og negative tilgange til diskussionen om at forbyde religiøse symboler i samfundet og skoler, men der er en problematik i forhold til religionsfrihed? Denne giver jo både

folk frit valg til at vælge hvilken religion de vil tilhøre og evt. opdrage deres børn inden for, men den giver også friheden til at fravælge religion. Derudover kan man diskutere, om der er fuldkommen religionsfrihed i et land, hvor folk mere eller mindre automatisk bliver meldt ind i folkekirken, en trosretning der i øvrigt er indskrevet i Danmarks grundlov (Brandt & Böwadt 2014:93).

Hvor går grænsen?

En af problemstillingerne i samfundet opstår hvis der sker en segregation, når man tydeligt viser hvilken religion man tilhører, mens andre mener at man godt kan blande sin religiøse baggrund med den danske kultur. Bogen ”Medborgerskab på spil” udtrykker at *”kulturelt viser sekulariseringen sig ved at henvisninger i kunsten til kristendommen ophører med at have livsynsmonopol”* (Sigurdsson & Skovmand 2013:30). Dette stemmer godt overens med Jeppesens forståelse af de kristnes symbolers formindskede indflydelse (Personlig kommunikation 12-12-2014). Jeppesen og Shawi er dog ikke enige når det kommer til det ekstreme brug af religiøse symboler i kulturen, som Muhammed tegningerne, kors afbrændinger og Dan Park´s gadekunst. Her mener Jeppesen, at alle har ret til ytringsfrihed og til at bruge symbolerne som en udtryksform. Alligevel siger han *”Jeg er meget kraftig tilhænger af ytringsfriheden, men jeg har ved den sødeste grød aldrig forstået hvorfor man bruger den til direkte at tænde et bål, til at ophidse og til at provokere folk”* (Personlig kommunikation 12-12-2014). Han mener dog ikke, at der i Danmark er grundlag for mere lovgivning i forhold til religiøse symboler (Personlig kommunikation 12-12-2014). Shawi mener først og fremmest at det handler om gensidig respekt, når det kommer til brugen af religiøse symboler i både skoler og kunsten, det er i orden at udtrykke sig, også kritisk om andre religioner. Men er der tale om hån mener Shawi, at der er tale om Haram og han så gerne, at den danske blasfemiparagraf blev skærpet i forhold til dette (Personlig kommunikation 10-12-2014).

Konklusion

Der er blandt de religiøse repræsentanter en delvis fælles forståelse af begrebet religiøse symboler, men der er inden for de to religioner en stor forskel på betydningen af dem og i behovet for at udtrykke sig som religiøst individ. Dette kan skabe nogle gnidninger de troende imellem, om hvor langt vi skal gå for at finde en fællesnævner som alle kan se sig tilfredse med. Begge repræsentanter mener, at religiøse symboler skal være tilladt i samfundet og i skolerne, og at denne mangfoldighed fra barnsben måske kan være med til at opdrage børn til en fællesforståelse i et mere multireligiøst samfund.

Perspektivering

Kultur - Hvad mener kunstneren om de religiøse repræsentanters uforståenhed, når han bruger de religiøse symboler til at provokere med?

Etik - Kan man sammenligne forskellige etikker med de forskellige holdninger til brugen af religiøse symboler?

Medborgerskab, fællesskab og demokrati - Kan der sættes grænser for vores ytringsfrihed i forhold til respekten for minoriteter i samfundet? Og er det politikernes opgave?

Luther - Havde reformationen betydning for forståelsen af de religiøse symboler?

Litteraturliste

- Figur1. Coexist - Lokaliseret 21.november 2014 på <http://freemasoninformation.com/2012/09/coexist/>
- Arrouas, M. (2010. 14.september). Frankrig forbyder burkaer. Lokaliseret 8.december 2014 på <http://politiken.dk/udland/ECE1059677/frankrig-forbyder-burkaer/>
- Brandt, A. K. & Böwadt, P. R. (2014) Gud i Skolen; Religiøse dilemmaer i skolens praksis.
- Christiani, S. (2013. 30.maj). Dansk Supermarked dropper tørklædeforbud. Lokaliseret 8.december 2014 på <http://www.dr.dk/Nyheder/Indland/2013/05/30/072415.htm>
- Den store danske, Religionens symboler (2014). Lokaliseret 22.november 2014 på http://www.denstoredanske.dk/Symbolleksikon/Religion_og_verdensbillede/religionernes_symboler?highlight=symbol%20religion
- Frank, K. (2014. 08.september). Jødisk skole til eleverne: Bær ikke religiøse symboler. Lokaliseret 15.december 2014 på <http://jyllands-posten.dk/indland/ECE6922412/joedisk-skole-til-eleverne-baer-ikke-religioese-symboler/>
- Grundholm, C. T.(2009. 12.februar). Oversigt over religiøse symboler. Lokaliseret 22.november 2014 på <http://www.religion.dk/viden/oversigt-over-religi%C3%B8se-symboler>
- Jacobsen, B. A. (2009. 2.februar). Tørklædet findes ikke i Koranen. Lokaliseret 8.december 2014 på <http://www.religion.dk/sp%C3%B8rg-om-islam/t%C3%B8rkl%C3%A6det-findes-ikke-i-koranen>
- Jørgenssen, S. A. (2014) Lokaliseret 15 december 2014 på <http://jyllands-posten.dk/politik/ECE6951369/DF-vil-forbyde-skolepiger-at-g%C3%A5-med-t%C3%B8rkl%C3%A6de/>
- Kaae, M. (2013. 04.august). Thulesen Dahl i tørklæde-angreb på Dansk Supermarked. Lokaliseret 11.december 2014 på <http://jyllands-posten.dk/indland/ECE5783898/thulesen-dahl-i-toerklæde-angreb-pa-dansk-supermarked/>
- Kærsgård, P. (2014. 6.december). Smid tørklædet og kom i gang. Lokaliseret den 8.december på <http://puls.politiko.dk/smid-toerklædet-og-kom-i-gang/>
- Lissner, S. (2013. 10.september). Anti-religiøs kampagne har skabt vrede i Frankrig. Lokaliseret 8.december 2014 på <http://jyllands-posten.dk/international/europa/ECE5936385/anti-religioes-kampagne-har-skabt-vrede-i-frankrig/>
- Politikken (2005. 21.januar). Dansk Supermarked må gerne forbyde tørklæder. Lokaliseret 8. december på <http://politiken.dk/oekonomi/ECE104555/dansk-supermarked-maa-gerne-forbyde-toerklæder/>
- Sigurdsson, L. & Skovmand, K. (2013) Medborgerskab på spil; 12 begreber og 12 tænkere. Aarhus N: Forlaget Klim
- Vester, H. (2010. 14.september). Frankrig vedtager burkaforbud. Lokaliseret 8.december 2014 på <http://www.dr.dk/Nyheder/Udland/2010/09/14/190846.htm>

Bilag 1.

Interview guide:

- Spørgsmålene der bliver stillet til præsten og imamen er identiske, med undtagelse af ord der er specifikke for den enkelte religion så som Islam og Kristendom.
- Spørgsmålene til kunstneren vil have en lidt anden karakter, da ikke alle spørgsmål er lige relevante, men den strukturelle opbygning af interviewet vil være den samme.
- Spørgsmålene er ikke kendt på forhånd. Interviewets formål bliver på forhånd beskrevet og der vil blive svaret i det omfang præsten, imamen og kunstneren har spørgsmål til interviewet.
- Der er tale om en blanding af åbne og lukkede spørgsmål som følger opgavens opbygning fra det indledende om hvad et religiøst symbol er, over enkelte debatter, for til sidst at runde af med den kulturelle del og muligheden for en fællesforståelse.
- Interviewene vil blive optaget, så der senere kan citeres, men der vil grundet opgavens omfang ikke blive lavet en endelig transskribering af de tre interview.
- Synopsen vil ved dens fuldendelse blive sendt til alle implicerede parter.

Spørgsmål:

Hvordan tolker du begrebet religiøst symbol?

Hvor stor en indflydelse har religiøse symboler for Kristendom/Islam?

Hvor stor påvirkning mener du symbolerne har på tilhængerne af den enkelte religion? (Kan det det gradbøjes/fortolkes?)

Er der forskelle på hvor stor betydning symbolik har i forskellige grene af Islam/kristendommen?

Kan religiøse symboler være formet på andre måder end billeder/tegninger? For eksempel som skrift, et rum, handlinger, bygningsværker, mv.?

Kan man tolke bestemte religiøse beklædningsgenstande som et egentligt symbol, eller hvordan mener du disse skal tolkes?

Er der forskel på fortolkningen/forståelsen af religiøse symboler i forhold til forskellige kulturer, og kan kultur have indflydelse på forståelsen af et symbol?

Hvordan ser du forholdet mellem ytringsfrihed og brugen af religiøse symboler, kan der være en problematik?

Kan der defineres en generel grænse for brugen af religiøse symboler, med henvisning til gensidig forståelse og respekt, hos både afsender og modtager, eller ville sådanne grænser være i strid med den danske ytringsfrihed?

(Og hvem skulle evt. definere en sådan grænse?)

Hvad er din holdning til brug af religiøse billeder i kunst, er der forskel på hvad det må bruges til?

Hvordan forholder du dig til de mere ekstreme brug af religiøse symboler som: Muhammed tegninger, kors afbrændinger og Dan Park's gadekunst?

Hvad er din holdning til religiøse symboler i folkeskolen, hvor hører de hjemme?

Mener du det er skolens opgave at undervise eleverne i religiøse symboler og deres tolkning?

Mener du man kan finde en fælles forståelse/respekt på tværs af religioner og kulturer for forskellige religiøse symboler?

Spørgsmål kunstner, til brug ved mundtlig oplæg:

Er du selv troende?

Hvordan tolker du begrebet religiøst symbol?

Hvor stor en indflydelse har religiøse symboler på kunst?

Er der forskel på brugen af religiøse symboler i forskellige grene af kunsten?

Mener du at religiøse symboler kan være formet på andre måder end billeder/tegninger? For eksempel som skrift, et rum, handlinger, bygningsværker, mv.?

Kan man tolke bestemte religiøse beklædningsgenstande som et egentligt symbol, eller hvordan mener du disse skal tolkes?

Hvad er din holdning til folk der insisterer på at bære bestemte religiøse symboler?

Hvordan ser du forholdet mellem ytringsfrihed og brugen af religiøse symboler, kan der være en problematik?

Kan der defineres en generel grænse for brugen af religiøse symboler, med henvisning til gensidig forståelse og respekt? hos både afsender og modtager, eller ville sådanne grænser være i strid med den danske ytringsfrihed?

(Og hvem skulle evt. definere en sådan grænse?)

Hvad må man bruge religiøse billeder i kunst til?

Hvordan forholder du dig til de mere ekstreme brug af religiøse symboler som: Muhammed tegninger, kors afbrændinger og Dan Park's gadekunst?

Hvordan forholder du dig til de folk der udøvede hærværk mod dit galleri, efter du meldte ud at du ville udstille Dan Park's værker?

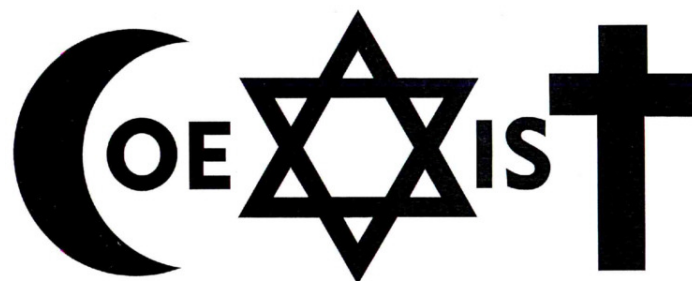
Bør der være en aldersbegrænsning på kunst, ligesom der er på visse film?

Hvad er din holdning til religiøse symboler i folkeskolen, hvor hører de hjemme?

Mener du det er skolens opgave at undervise eleverne i religiøse symboler og deres tolkning?

Mener du man kan findes en fælles forståelse/respekt på tværs af religioner og kulturer for forskellige religiøse symboler?

Religiøse symboler - kulturelt set

Torben Jeppesen mener:

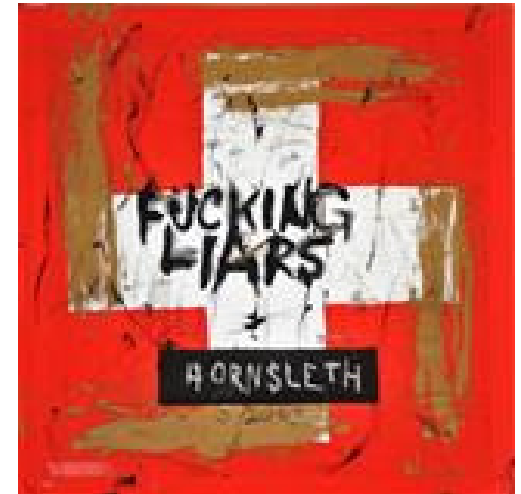
- *"Et religiøst symbol er et slags tegn, der henviser til en anden virkelighed"*
- Kalkmalerier i kirkerne var tidligere med til at overlevere budskaber til folk, som ikke forstod latin.
- Jeppesen mener ikke symbolerne har samme betydning i dag.
- Et kors, fortæller at en person tilhører en kristen kultur.
- Mange folk har genstande uden de bliver tillagt nogen større kristen betydning, de er mere et udtryk for kitsch.
- Jeppesen ser ikke beklædningsgenstande som et religiøst symbol, men mener det er et kulturelt symbol.

Murtaza Al Shawi mener:

- Et religiøst symbol kan være mange ting, alt fra bygningsværker til påklædning og personer.
- At de nye moskebyggerier i Danmark har en stor symbolsk betydning for de herboende muslimer.
- Mener at religiøse symboler og påklædning fortæller meget om et menneskes kultur.
- At der skal være frihed til at ytre sig om både sin egen og andres religion, men det skal ske med gensidig respekt.
- Ligesom Jeppesen at religiøse symboler har en plads i skolerne og at det er en del af lærernes opgave at undervise i disse.
- At religiøs beklædning har en stor relevans, da det er kvindernes måde at tilkendegive over for Allah at de følger hans bud.

Kristian Von Hornslet mener:

- "Religiøse symboler er historisk interessant, men komplet uinteressant i samtiden, fordi religion er en børnesygdom og det er noget kulturen må komme sig over".
- Historisk set har Religiøse symboler og kunst været fuldstændig sammensmeltet. Kunsten var en måde at billedliggøre det religiøse budskab på.
- Hornsleth mener at der i dagens Danmark findes en fin balance mellem brugen af religiøse symboler og ytringsfriheden, den bliver bare ikke overholdt.
- I teorien er der ingen grænser for hvordan man kan bruge religiøse symboler i kunsten, men det er der i praksis.
- Principielt er det fuldstændig frit at lave provokerende kunst, med mindre det er injuerende og har en personangivelse på.
- At der skal være plads til både religiøse symboler og kunst i skolen. Men han mener ikke det er skolens opgave at undervise i disse, ligesom han gerne ser en fuldstændig adskillelse af religion og stat.
- "Det er ligesom porno, alkohol og drugs, forældrenes opgave at sætte grænser og opdrage omkring religion".

Er religiøse beklædningsgenstande et symbol?

Jeppesen: Mener ikke at beklædningsgenstande kan anses for religiøse symboler men næremere et kulturelt symbol.

Shawi: Mener i høj grad at religiøse beklædningsgenstande er religiøse symboler. Og han mener at kvinder bør tildække både hår og krop, ligesom det ifølge ham er mænds opgave at sænke deres blik over for kvinder.

Hornsleth: "Religiøse beklædningsgenstande er et symbol, og ikke andet end et symbol, et magt symbol".

Thulesen Dahl: At religiøs beklædning kan være en hindring for folk fra andre kulturer i at integrere sig ordenligt i det danske samfund.

Forbud mod religiøse symboler – Brug af religiøs satire – Hvad sker der i Frankrig?

I Frankrig er der forbud mod at bære religiøse symboler i offentlige bygninger og uddannelses institutioner.

Frankrig har ikke som sådan en blasfemiparagraf.

Frankrig har en stolt tradition for satirer og satiretegninger, Charlie Hebdo er et ældre satire blad der anses for at være den frække dreng i klassen.

Charlie Hebdo benytter sig ofte af religiøs satire både vendt mod kristne og muslimer.

Den 07-01-15 blev 12 mand dræbt, her under fire tegnere.

Kuglepennen som symbol for ytringsfrihed?

Sekularisering

John Lock og Max Weber

Oplysningstiden

Kant og Luther

Medborgerskab

T. H. Marshall

Kultur

Ove Korsgaard

Ytringsfrihed

Kristian von Hornsleth

